

„Směrnice k přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj na rok 2009 a výhledu na léta 2010 a 2011“

1. Úvod

Podle § 35 odst. 2 písm. h) zákona o podpoře výzkumu a vývoje Rada pro výzkum a vývoj (dále jen „Rada“) zabezpečuje „návrh výše celkových výdajů na výzkum a vývoj jednotlivých rozpočtových kapitol a návrh jejich rozdělení podle § 5 odst. 5.“

2. Výchozí podmínky

Usnesením vlády ze dne 23. května 2007 č. 564 byl schválen návrh výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj na rok 2008 včetně střednědobého výhledu na léta 2009 a 2010, a to ve výši 22 996 206 tis. Kč na rok 2008, 24 835 902 tis. Kč na rok 2009 a 26 822 775 tis. Kč na rok 2010.

V uvedených údajích jsou zahrnuty i předpokládané výdaje státního rozpočtu na výzkum a vývoj, určené na krytí finanční spoluúčasti České republiky v projektech operačních programů (tzv. „strukturální fondy“) a rámcových programech EU. Tyto prostředky jsou zahrnuty v rozpočtových kapitolách MŠMT a MPO. Dále na základě podepsaných *Memorand o porozumění* je ČR příjemcem pomoci z tzv. Finančních mechanismů EHP a Norska. Čerpání bude probíhat do roku 2011 (na rok 2008 je zahrnuto v kapitole AV ČR ve výši 11 872 tis. Kč).

r. 2008 čisté nár. zdroje bez zdrojů EU = 23 mld. Kč

r. 2009 čisté nár. zdroje bez zdrojů EU = 24,8 mld. Kč

r. 2010 čisté nár. zdroje bez zdrojů EU = 26,8 mld. Kč

r. 2011 čisté nár. zdroje bez zdrojů EU = 28,9 mld. Kč

Východiskem pro výši výdajů pro rok 2011 je skutečnost, že se předpokládá nárůst výdajů ve výši 8 %. Pro národní aktivity však tento nárůst bude nulový, protože rok 2011 je prvním vrcholem čerpání ze SF (výjimka EK o převodu prostředků z roku 2007 do roku 2008, tj. rok 2008+3= rok 2011).

3. Principy

Při zpracování návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj bude Rada vycházet z následujících principů:

- 1) s ohledem na potřeby rozvoje české ekonomiky a společnosti i s ohledem na aktivity Evropské unie v oblasti výzkumu a vývoje a vzhledem k připravované Reformě systému výzkumu a vývoje je cílem přípravy návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj na rok 2009 s výhledem na léta 2010 a 2011
 - a) **přednostně** směřovat meziroční nárůst do činností ve výzkumu a vývoji, které budou spolufinancovány **z veřejných prostředků na výzkum a vývoj České republiky a ze Strukturálních fondů EU¹** (budou pokryty věcně a koncepčně řádně odůvodněné závazky),
 - b) v případě zvýšení výdajů na VaV v letech 2009-2011 nad mandatorní výdaje zvyšovat podporu podílově financovaného výzkumu a vývoje; Rada bude směřovat případné volné finanční prostředky do programů výzkumu a vývoje s podílovým financováním.

¹ V případě, že některý z následujících principů nebude v souladu s bodem 1a), platí přednostně obsah tohoto bodu.

- c) Rada si vyhrazuje možnost dokument upravit v návaznosti na připravovanou Reformu systému výzkumu a vývoje (dále jen „Reforma systému VaV“) a na aktuální stav realizace Operačního programu "Výzkum a vývoj pro inovace". Optimální využití veřejných prostředků České republiky na výzkum a vývoj nelze odpovědně navrhnout bez přihlédnutí k finální podobě výše uvedených dokumentů. Rada připravuje v souvislosti s plněním programového prohlášení vlády Reformu systému VaV tak, aby její výsledky mohly být promítnuty již do přípravy návrhu rozpočtu.
- 2) Rada pro výzkum a vývoj opakovaně po řadu let upozorňuje některé správce rozpočtových kapitol, že neplněním zákonem stanovených předpokladů pro poskytování podpory výzkumu a vývoje z veřejných prostředků ohrožují její účelné využití (nejsou-li předány údaje do IS VaV v zákonem stanovených lhůtách, nemůže být ve stanovených lhůtách poskytnuta ani podpora VaV). V zájmu účelného využití veřejných prostředků zohlední Rada tyto neustále se opakující nedostatky.
- 3) Do návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj bude promítnut výsledek hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků. K 20. 11. 2007 byla dokončena 1. etapa hodnocení, po meziresortním připomínkovém řízení bude v lednu 2008 dopracována definitivní verze. Rada promítne výsledky tohoto hodnocení ve dvou rovinách:
- a) Bude-li prokazatelné, že došlo k porušení zákonných podmínek (výsledky dříve, než začala aktivita, nebo aktivita zcela bez výsledků byla hodnocena jako splněná) a že nebyly prostředky čerpány v souladu se zákonem, RVV navrhne poskytovateli odpovídající krácení podpory.
- b) V případech, kdy Rada zjistí výsledky, které hrubě neodpovídají vynaloženým prostředkům, bude Rada jednat jednak o věcném problému a zároveň i o výši krácení podpory (v případech výsledků pouze formálních, nekvalitních s minimálním přínosem).

V obou uvedených případech by poskytovatel podpory na základě smluv o využití výsledků měl tento problém řešit s příjemcem právní cestou. Je neúnosné, aby příjemci, kteří zodpovědně plní své zákonem dané povinnosti, dopláceli na neplnění povinností jiných příjemců.

Shrnutí principů uplatněných pro krácení střednědobého výhledu na VaV (r. 2009, 2010) při neefektivně vynaložených prostředcích na:

I) Projekty zahájené **před rokem 2002** (před 15. 3. 2002 kdy začal platit zákon č. 130/2002 Sb.) - k jednání podle konkrétních případů, ale v zásadě bez krácení

II) Projekty zahájené **po 15. 3. 2002**:

1) **Nemají výsledek v RIV** (a tím ani v Hodnocení 2007) a současně jsou hodnoceny jako úspěšné:

a) Stejný příjemce (spolupříjemce) u stejného poskytovatele dostává prostředky na další aktivitu (projekt, VZ) – do návrhu bude promítnuto krácení 2009 ve stejné výši (viz § 14 odst. 4 aj.)

b) Stejný příjemce u stejného poskytovatele nedostává prostředky na další aktivitu (projekt, VZ) a to ani jako spolupříjemce - bez krácení

2) **Mají výsledek v RIV**, ale nejsou v Hodnocení 2007 (takový výsledek podle „Metodiky“ nespadá mezi hodnocené výsledky, případně má nulovou váhu):

a) Výsledek (dle Hodnocení 2007) je, ale nebyl zatím uplatněn (publikován) - dle data (např. předběžně uplatněný výsledek = odeslán k tisku, podán patent aj. v r. 2006) - k jednání podle konkrétních případů, ale v zásadě bez krácení

b) Výsledek (dle Hodnocení 2007) není - k jednání o možném krácení střednědobého výhledu podle konkrétních případů

3) **Výsledek v RIV a Hodnocení 2007 je, ale formální** (1/4 sborníku u aktivity za miliony Kč) - k jednání o možném krácení 2009 podle konkrétních případů

4) Rada bude požadovat informaci o čerpání prostředků roku 2007 v souvislosti s jejich dalším využitím. Poskytovatelé budou dotazováni, zda a v jaké výši byly prostředky nevyčerpané v roce 2007 převedeny do rezervního fondu (riziko), nebo prostředky nečerpané v roce 2007 na danou aktivitu byly použity mimo výzkum. Výdaje na tuto aktivitu nemohou být navrženy do dalšího období. V současné době mohou kapitoly čerpat RF ve výši, která je dána usnesením vlády č. 290/2007 (AV ČR a GA ČR mohou v souladu s usnesením č. 629/2007 čerpat RF bez omezení). V současné době je v PSP ČR projednávána novela zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Očekává se, že po schválení této novely bude v § 47 v odst. 4) zakotven nárok nespoteřovaných výdajů na výzkum a vývoj. I po schválení novely rozpočtových pravidel však vláda má možnost v rámci úsporných opatření rozhodnout o jiném využití těchto prostředků.

Shrnutí principů uplatněných pro krácení střednědobého výhledu na VaV (r. 2009, 2010) při nečerpání prostředků:

I) Prostředky na VaV použity v r. 2007 mimo VaV - Rada promítne krácení o stejnou částku v návrhu rozpočtu na r. 2009 a dále (viz usnesení Rady, naposledy z 225. zasedání)

II) Prostředky nečerpané, převedeny do rezervního fondu - dle toho, jak s rezervním fondem bude naloženo:

1) Bude zachován pro VaV - bude se jednat o případném krácení jen u nárůstu výdajů

2) Nebude zachován pro VaV – Rada promítne krácení o stejnou částku v návrhu rozpočtu na r. 2009

4. Návrh výdajů

4.1 Závazky vyplývající z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána

Závazky České republiky pro přípravu návrhu rozpočtu na výzkum a vývoj na rok 2009 a výhledu na léta 2010 a 2011 vyplývají z účasti v operačních programech (OP VaVpI – „Operační program Výzkum a vývoj pro inovace“, OP PI – „Operační program Podnikání a inovace“, OP VpK – „Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ a OP PK – „Operační program Praha – Konkurenceschopnost“) a z účasti v rámcových programech výzkumu a vývoje Evropských společenství. Tyto závazky budou pokryty v případě, že budou věcně a koncepčně řádně odůvodněné. Údaje o těchto výdajích musí být do návrhu poskytnuty konkrétně za každý jednotlivý program, nikoli jako jedna souhrnná suma za celý operační program (tato podmínka platí pro všechny operační programy).

U projektů navazujících na OP VaVpI (PO 1-3) Rada očekává ve smyslu dříve zasláných stanovisek konkrétní a ekonomicky podložený návrh na výši, způsob a podíl financování navazujících projektů z výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj.

4.2 Zajištění financování přecházejících aktivit

(1) **Náklady na řešené projekty výzkumu a vývoje** - předpokládané náklady na základě již vydaných rozhodnutí nebo na základě dříve uzavřených smluv (bude kontrolováno s údaji předanými do IS VaV do 19. 2. 2008).

(2) **Náklady na hodnocení řešených projektů výzkumu a vývoje** (§ 3 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu a vývoje) – mohou být hrazeny nejvýše do výše 2,5 % účelových finančních prostředků jednotlivých rozpočtových kapitol, s výjimkou Grantové agentury České republiky,²

² Grantová agentura České republiky hradí podle zákona výdaje na hodnocení projektů výzkumu a vývoje z prostředků Kanceláře Grantové agentury České republiky.

- (3) **Náklady na výzkumné záměry** - předpokládané náklady na základě již vydaných rozhodnutí (bude kontrolováno s údaji předanými do IS VaV do 19. 2. 2008).
- (4) **Náklady na hodnocení řešených výzkumných záměrů** (§ 3 odst. 3 zákona o podpoře výzkumu a vývoje) – mohou být hrazeny nejvýše do výše 2,5 % celkové výše institucionálních prostředků poskytovatele na výzkum a vývoj v daném kalendářním roce.
- (5) **Činnost kanceláře** - (§ 3 odst. 7 zákona o podpoře výzkumu a vývoje) – u AV ČR, GA ČR a RVV - předpokládaná výše výdajů bude pro roky 2009 a 2010 podle střednědobého výhledu, rok 2011 zůstane na úrovni roku 2010.

Poskytovatelé musí do návrhu výdajů promítnout a okomentovat výsledky hodnocení projektů ve smyslu usnesení vlády č. 564 ze dne 23. 5. 2007. V případě, že poskytovatel vydá rozhodnutí v rozporu se schválenými výdaji, jedná se o porušení rozpočtových pravidel s příslušnými důsledky.

4.3 Programy výzkumu a vývoje

Do návrhu výdajů státního rozpočtu budou zahrnuty výdaje pouze na programy schválené vládou. Podle § 5 odst. 2 zákona o podpoře výzkumu a vývoje program výzkumu a vývoje nebo jeho změny schvaluje vláda před zahájením prací na přípravě návrhu státního rozpočtu na rok, ve kterém je program zahajován.

Nové programy výzkumu a vývoje, zahajované od roku 2009, které nebudou do doby předání údajů (tj. do 15. 2. 2008) schváleny vládou, Rada po negativních zkušenostech nebude projednávat. Důvodem jsou nečerpané alokované prostředky v důsledku skluzu mezi návrhem programu a jeho schválením (v některých případech i několikaletého).

U nových kol veřejných soutěží na již běžící program bude Rada kontrolovat, aby nedocházelo k podhodnocování nákladů na 1. rok řešení s výrazným (někdy až několikanásobným) nárůstem požadavků na další roky.

V návrhu rozpočtu bude Rada u aktivit zahajovaných v roce 2010 a 2011 požadovat alespoň základní parametry (název, doba trvání, cíle), aby mohla rozhodnout o jejich zařazení do návrhu.

4.4 Institucionální podpora

Institucionální podpora je poskytována formou dotace právnickým osobám nebo zvýšením výdajů organizačních složek na výzkumný záměr podle § 4 odst. 3 zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Poskytovatelé musí do návrhu institucionálních výdajů promítnout a okomentovat vyhodnocení výzkumných záměrů v roce 2007 ve smyslu usnesení vlády č. 564 ze dne 23. 5. 2007.

Vzhledem k Reformě systému VaV nebude možné zahajovat nové výzkumné záměry (s trváním pouze 1-3 roky). Rada proto požaduje, aby výzkumné záměry končící dříve než v roce 2011 byly

a) prodlouženy na maximální dobu 7 let stanovenou zákonem (nejdéle do konce přechodného období, tj. do roku 2011) nebo

b) není-li tato možnost, poskytovatel navrhne jiný způsob financování příslušných aktivit v přechodném období do roku 2011. Rada z výše uvedených důvodů nebude souhlasit se zahajováním nových výzkumných záměrů, které by vedly k prodloužení tohoto přechodného období až o 6 let.

4.5 Ostatní oblasti institucionálního financování (pouze správci některých rozpočtových kapitol)

Institucionální podpora na podporu specifického výzkumu na vysokých školách může být poskytována pouze z rozpočtových kapitol vybraných poskytovatelů - Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany (§ 4 odst. 4 zákona o podpoře výzkumu a vývoje).

5. Struktura údajů SR09

Struktura údajů SR09 pro přípravu návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj na rok 2009 s výhledem na léta 2010 a 2011 bude od 15. ledna 2008 přístupná jako zvláštní SW aplikace ke stažení na adrese <http://www.vyzkum.cz>.

6. „Harmonogram přípravy návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj na rok 2009 s výhledem na léta 2010 a 2011“

Časový harmonogram přípravy návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum a vývoj na rok 2009 s výhledem na léta 2010 a 2011 je rozvržen tak, aby návrh mohl být předložen vládě ještě před projednáním celkového návrhu státního rozpočtu České republiky. Rada pro výzkum a vývoj (dále jen Rada) předkládá sestavený a sjednotlivými správci rozpočtových kapitol projednaný návrh výdajů na výzkum a vývoj v souladu s ustanoveními zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). Změna proti loňskému roku (posun jednání na začátek dubna) je dána tím, že se čeká, jak vláda (do konce března 2008) rozhodne o Reformě systému VaV v ČR, jejíž výsledky mají být v rámci platných předpisů do konečného návrhu pro schůzi vlády již promítnuty.

Harmonogram byl schválen na 228. zasedání Rady dne 14. 12. 2007 (jako bod 228/B3-a). Klíčové termíny jsou uvedeny v následující tabulce:

Postup přípravy

ÚKOL	TERMÍN	PROVEDE
1. Shromáždění podkladů od správců rozpočtových kapitol	do 15. února 2008	sekretariát Rady
2. Jednání Rady se správci rozpočtových kapitol o 1. pracovní verzi návrhu SR09	7. – 17. dubna 2008	sekretariát Rady
3. Rozeslání návrhu SR09 do meziresortního připomínkového řízení	2. května 2008	sekretariát Rady
4. Předložení návrhu SR09 vládě	květen 2008	sekretariát Rady